

МЕТОДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

METHODS OF ADMINISTRATIVE AND JURISDICTIONAL ACTIVITIES OF STATE FINANCIAL CONTROL BODIES

Петричук М.В., аспірант кафедри публічного права

Навчально-науковий інститут права Державного податкового університету

Стаття присвячена дослідженню та систематизації методів адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю. Проаналізовано основні підходи до визначення методів адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю, опрацьовано наукові позиції учених з цього питання.

Актуальність даного дослідження полягає в тому, що відсутність комплексного підходу до вивчення методологічної та теоретичної основ державного фінансового контролю в Україні, помилки в організації контрольного процесу стали наслідком збільшення фінансових порушень в Україні.

В ході виконання дослідження застосовувалися діалектичний та аналітичний методи дослідження. Діалектичний метод наукового пізнання уявляє про методи адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю дозволив розглянути їх у взаємозв'язку та розвитку з низкою суміжних дефініцій в адміністративному і фінансовому праві, виявити усталені закономірності та напрями їх реалізації. Аналітичний метод дослідження явив собою основу для вивчення правових засад щодо методів адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю та аналізу нормативно-правового регулювання у відповідній сфері відносин.

В результаті дослідження удосконалено розуміння загальних методів діяльності органів державного фінансового контролю для реалізації нормативно закріплених ключових повноважень: спостереження – цілеспрямоване, планомірне, за потреби фіксоване сприйняття процесів та процедур; перевірка – обстеження і вивчення конкретного напрямку діяльності та/або її документального відображення; дослідження – пошук та отримання необхідної інформації, що має значення в сфері фінансового контролю; підтвердження – встановлення достовірності; аналіз та оцінка показників – аналітичні процедури, що визначають відхилення отриманих даних від очікуваних результатів.

Сформульовано авторське визначення методів адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю як сукупність прийомів (способів) впливу органів державного фінансового контролю при здійсненні контрольних функцій на підконтрольні об'єкти, що застосовуються у визначених законодавством межах у формі заборон, зобов'язань і дозволів для учасників фінансових правовідносин з метою дотримання ними фінансової дисципліни у сфері обігу бюджетних коштів та збереження державних фінансових ресурсів.

У статті запропоновано принципово нові ознаки методів адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю та шляхи декриміналізації відповідальності за «створення штучних перешкод у роботі органу державного фінансового контролю» (стаття 351¹ КК України) та приведення у відповідність до статті 1642 КУпАП, де передбачена адміністративна відповідальність за «перешкоджання працівникам органів державного фінансового контролю» з метою уникнення різної практики застосування, а також збільшення розміру штрафної санкції за таке порушення.

Ключові слова: методи, контроль, перевірка, державний фінансовий контроль, аналіз, адміністративно-юрисдикційна діяльність.

The article is devoted to the study and systematization of methods of administrative and jurisdictional activities of the State financial control bodies. The author analyzes the main approaches to determining the methods of administrative and jurisdictional activities of the State financial control bodies and studies the scientific positions of scholars on this issue.

The relevance of this study is that the lack of a comprehensive approach to the study of the methodological and theoretical foundations of the state financial control in Ukraine, and errors in the organization of the control process have resulted in an increase in financial violations in Ukraine.

In the course of the study, dialectical and analytical research methods were used. The dialectical method of scientific cognition of the ideas about the methods of administrative and jurisdictional activities of the state financial control bodies allowed to consider them in connection and development with a number of related definitions in administrative and financial law, to identify established patterns and directions of their implementation. The analytical method of research provided the basis for studying the legal framework for the methods of administrative and jurisdictional activities of the State financial control bodies and for analyzing the regulatory framework in the relevant area of relations.

As a result of research, understanding of general methods of activity of organs of state financial control is improved for realization of the normatively envisaged key plenary powers: a supervision is purposeful, systematic, if necessary fixed perception of processes and procedures; verification is an inspection and study of concrete direction of activity та/або her documentary reflection; research is a search and receipt of necessary information that matters in the sphere of financial control; confirmation is establishment of authenticity; an analysis and estimation of indexes are analytical procedures that determine deviation of the obtained data from the expected results.

Authorial determination of methods of administratively-jurisdiction activity of organs of state financial control as totality of receptions (methods) of influence of organs of state financial control is set forth during realization of control functions on підконтрольні objects, that are used in certain a legislation limits in form prohibitions, obligations and permissions for the participants of financial legal relationships with the aim of inhibition by them financial discipline in the field of turnover of budgetary facilities and maintenance of state financial resources.

The article proposes fundamentally new features of the methods of administrative and jurisdictional activities of the State financial control bodies and the ways of decriminalization of liability for «creating artificial obstacles in the work of the State financial control body» (Article 351¹ of the Criminal Code of Ukraine) and bringing it in line with Article 1642 of the Code of Administrative Offenses, which provides for administrative liability for «obstructing employees of the State financial control bodies» in order to avoid different application practices, as well as to increase the amount of the fine for such obstacles.

Key words: methods, control, inspection, state financial control, analysis, administrative and jurisdictional activities.

Першочергово зауважимо, що питання визначення методів, як в широкому розумінні щодо діяльності державних органів, так і в вузькому – відносно адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю, є доволі складним та різностороннім щодо його розуміння. Тому дослідження даного питання потребує загального розуміння поняття «методу», а також кон-

кретних прийомів, способів та засобів, за допомогою яких здійснюється вплив з боку органів державного фінансового контролю на поведінку учасників фінансових правовідносин з метою забезпечення стабільності та порядку в цій сфері.

Слід зазначити, що методом (від гр. «спосіб пізнання») у найбільш широкому сенсі визнається «шлях

до чого-небудь», спосіб діяльності суб'єкта в будь-якій її формі [6, с. 19].

Ю.П. Битяк сформулював широке визначення, яке полягає у розумінні методу адміністративного права як сукупності прийомів (засобів) впливу на суспільні відносини, закріплених у нормах цієї галузі, що складають її предмет, реалізація яких дозволяє створити належні умови для здійснення і захисту прав громадян, злагодженого функціонування громадського суспільства й держави [2, с. 123]. К.В. Андрієвський пропонує розуміти «правовий метод» в цілому як способи, юридичні засоби, за допомогою яких держава здійснює необхідний вплив на суспільні відносини, поведінку суб'єктів з метою надання їм бажаної форми, напряму й тенденції розвитку [4, с. 26]. Схоже визначення обґрунтовує у своїх дослідженнях В.А. Шатіло, розуміючи під методом конкретні прийоми і способи діяльності органів державної влади та їх посадових осіб, які здійснюються в межах їх компетенції і спричиняють відповідні юридичні наслідки [18, с. 68]. Цікавим є акцент розуміння адміністративістами під «методом діяльності» «способів практичного здійснення завдань і функцій, що стоять перед державними органами» [8, с. 130].

Для базисного розуміння та повноти саме методів адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю необхідно дослідити наукові погляди відносно визначення поняття «методів державного фінансового контролю».

Методи державного фінансового контролю – це сукупність спеціальних конкретних прийомів, способів і засобів його здійснення для отримання теоретичного і практичного результату [14, с. 152]. Подібне за змістом, але з прив'язкою до форми визначення пропонує В.А. Бортняк, визначаючи під методами фінансового контролю набір способів, що застосовуються під час реалізації конкретної форми фінансового контролю, а також конкретні прийоми, які застосовуються під час контрольної діяльності, і набір конкретних дій – інструментів, що застосовуються для реалізації конкретної форми фінансового контролю [7].

В.В. Гулько під методами державного фінансового контролю розуміє сукупність панівних теорій, учень, положень, концепцій, прийомів, методик, способів пізнання суспільних відносин, які використовуються при перевірці законності, обґрунтованості і доцільності фінансових рішень та операцій у процесі формування і використання фінансових ресурсів держави та її адміністративно-територіальних одиниць [10, с. 57].

Представники фінансово-правової науки більш схильні до думки, що до методів державного фінансового контролю належать: аудит, інспектування, ревізія, моніторинг закупівлі, перевірки закупівель, що проводяться документально або фактично [14, с. 173].

Методами фінансового контролю в роботі В.А. Бортняка називаються наступні: аналіз (фінансової звітності, результатів роботи, ефективності виконаної роботи), перевірка (документів, фінансових операцій, бухгалтерських документів (звітів, балансів), нормативна перевірка), інвентаризація, опитування, спостереження, оцінювання [7]. Однак таке бачення методів може існувати у їх вузькому розумінні.

Інколи в наукових джерелах контроль за методом здійснення класифікується на ревізію, перевірку, обстеження, інвентаризацію, аудит, судово-бухгалтерську експертизу та економічний аналіз. Проте така класифікація суперечить її змісту, який говорить, що у поділ сукупності (множини) елементів на групи кожен з них повинен входити тільки до одного класу. У цьому разі теоретично заперечується можливість здійснення інвентаризації, обстеження та економічного аналізу під час проведення ревізії, що не відповідає існуючій практиці [9, с. 106].

Таким чином, методом можна вважати певну сукупність впорядкованих і при потребі повторюваних дій, реалізація яких на практиці спрямована на досягнення необхідних цілей.

лізація яких на практиці спрямована на досягнення необхідних цілей.

З наведеного доходимо висновку, що для реалізації нормативно закріплених ключових повноважень органи державного фінансового контролю застосовують такі методи:

- 1) спостереження – цілеспрямоване, планомірне, за потреби фіксоване сприйняття процесів та процедур;
- 2) перевірка – обстеження і вивчення конкретного напрямку діяльності та/або її документального відображення (може бути документальна і фактична);
- 3) дослідження – пошук та отримання необхідної інформації, що має значення в сфері фінансового контролю (опитування, анкетування тощо);
- 4) підтвердження – встановлення достовірності (надання відповіді третіми особами під час зустрічних перевірок і запитів);
- 5) аналіз та оцінка показників – аналітичні процедури, що визначають відхилення отриманих даних від очікуваних результатів.

В теорії адміністративного права метод правового регулювання адміністративно-юрисдикційної діяльності визначається як сукупність способів, засобів, прийомів, що використовуються законодавцем для забезпечення регулюючої дії норм адміністративного права [1, с. 6].

Вважаємо, що визначення методу адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю можна сформулювати у такий спосіб: «сукупність прийомів (способів) впливу органів державного фінансового контролю при здійсненні контрольних функцій на підконтрольні об'єкти, що застосовуються у визначених законодавством межах у формі заборон, зобов'язань і дозволів для учасників фінансових правовідносин з метою дотримання ними фінансової дисципліни у сфері обігу бюджетних коштів та збереження державних фінансових ресурсів».

Як можемо простежити, дії державних органів фінансового контролю різняться і характеризуються притаманними лише їм ознаками, тому відповідно можна виділити чимало критеріїв для класифікації методів діяльності органів державного фінансового контролю, зокрема, залежно від того, яка форма діяльності застосовується та з якою метою.

Системною вбачається класифікація методів за трьома основними критеріями, здійснена А.С. Нестеренко. По-перше, це критерій віднесення до публічного чи приватного права, де авторка виділила імперативний та диспозитивний методи. По-друге, критерій реалізації загальної або спеціальних функцій – загальні та спеціальні методи. По-третє, це критерій відносно стадій фінансової діяльності держави, відповідно до якого виділяють такі методи, як: акумулювання; розподілу й використання [13, с. 157].

Враховуючи цілеспрямовану діяльність державних органів фінансового контролю та менший за обсягом предмет досліджуваних відносин, вважаємо за доцільне дотримуватися розумності щодо кількості виділення класифікаційних ознак методів діяльності. Тому вважаємо, що методи адміністративно-юрисдикційної діяльності можна розмежовувати за наступними критеріями: залежно від суб'єктів реалізації; за функціональним змістом та цілями застосування; за видом владного впливу.

Відповідні методи обираються та використовуються залежно від певних факторів, зокрема таких, як суб'єкт та об'єкт контролю, тип завдань, які встановлюються для органу контролю, умови виникнення конкретних правовідносин тощо [19, с. 531].

Так, залежно від суб'єктів реалізації методи адміністративно-юрисдикційної діяльності потрібно розглядати на двох рівнях: методи, притаманні органам загальної компетенції; методи, що застосовуються органами спеціальної компетенції, що зумовлене взаємообумовленістю державного регулювання сфери фінансового контролю.

Однак найбільш поширеною в правозастосовній площині є класифікація за видом владного впливу. Універсальними методами будь-якої діяльності з загальнотеоретичних позицій є переконання та примус. Метод переконання – це система заходів правового і неправового характеру, які проводяться органами публічної адміністрації, що проявляється у здійсненні виховних, роз'яснювальних і заохочувальних заходів з метою формування розуміння необхідності чіткого виконання вимог законів та інших правових актів [3, с. 23]. В цьому контексті слід відзначити позитивну динаміку застосування заохочення як методу адміністративно-правового регулювання, що стимулює ефективне та якісне виконання посадовими особами покладених на них обов'язків. Як приклад, можна зазначити Положення про відомчі заохочувальні відзнаки Державної аудиторської служби України [16], яким визначено підстави та порядок заохочення працівників.

Загальновідомо, що в теорії права прийнято виділяти два основних методи – імперативний та диспозитивний, які знаходять вираження у формі приписів, заборон та дозволів. Головною відмінністю даних методів є те, що для імперативного характерна «владність приписів», «обов'язковість», натомість для диспозитивного – «юридична рівність учасників», «добровільність».

Вочевидь, при здійсненні діяльності органами державного фінансового контролю превалює саме імперативний метод регулювання. Так, імперативність простежується в ряді норм Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» [17]: «Працівники органу державного фінансового контролю зобов'язані у випадках виявлення зловживань і порушень чинного законодавства передавати правоохоронним органам матеріали ревізій, а також повідомляти про виявлені зловживання і порушення державним органам і органам, уповноваженим управляти державним майном» (ч. 2 ст. 12); «накладати у випадках, передбачених законодавчими актами, на керівників та інших службових осіб підконтрольних установ, адміністративні стягнення» (п. 9 ст. 10); «звертатися до суду в інтересах держави, якщо підконтрольною установою не забезпечено виконання вимог щодо усунення виявлених під час здійснення державного фінансового контролю порушень законодавства з питань збереження і використання активів» (п. 10 ст. 10) тощо.

Водночас, на наше переконання, використання диспозитивного методу можливе в контексті діяльності органів державного фінансового контролю. Приміром, органи державного фінансового контролю мають право на власний розсуд визначати потребу та «залучати на договірних засадах кваліфікованих фахівців відповідних органів виконавчої влади, державних фондів, підприємств, установ і організацій для проведення контрольних обмірів будівельних, монтажних, ремонтних та інших робіт, контрольних запусків сировини і матеріалів у виробництво, контрольних аналізів сировини, матеріалів і готової продукції, інших перевірок» (п. 3 ст. 10) [17].

З огляду на зазначене вважаємо, що диспозитивний метод по відношенню до підконтрольних суб'єктів може здебільшого відображатись у формі надання можливості скористатися наданими адміністративно-правовою нормою правами. Так, наприклад, особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право дати пояснення та висловити зауваження щодо змісту протоколу, а також письмово викласти мотиви своєї відмови від підписання протоколу [15].

Натомість, такий метод впливу, як припис зобов'язує першочергово підконтрольних суб'єктів діяти відповідно до встановлених правил, дотримуючись визначеного порядку дій. Правовідносини у сфері фінансового контролю, як зазначалося, не є рівними, а характеризуються підпорядкуванням органам державного фінансового

контролю, відповідно наділенням їх юридично-владними повноваженнями. Виходячи з цього, можна встановити обумовленість повноважень державних органів фінансового контролю обов'язком підконтрольних суб'єктів їх виконувати. Приміром, право органу державного фінансового контролю безперешкодного доступу в ході державного фінансового контролю на склади, у сховища, виробничі та інші приміщення, що належать підприємствам, установам та організаціям, що контролюються, обумовлюється обов'язком підконтрольного суб'єкта забезпечити цей доступ та не перешкоджати при цьому (пункт 2 статті 10); право одержувати від службових і матеріально відповідальних осіб об'єктів, що контролюються, письмові пояснення з питань, які виникають у ході здійснення державного фінансового контролю зобов'язує останніх до вчинення цих дій (пункт 6 статті 10) [17].

Однак, на практиці забезпечити обов'язкове виконання приписів не завжди вдається. Приміром, для оформлення протоколу про адміністративне правопорушення аудиторю повинні бути надані персональні дані особи, яка скоїла порушення. Але часто таку інформацію навмисно приховують з метою унеможливлення заповнення відповідних частин протоколу. Натомість повноваженнями щодо з'ясування особи в інший спосіб аудиторі не наділені. Враховуючи те, що строки накладення адміністративного стягнення є чітко визначеними, такі дії, як правило, призводять до закриття провадження та відповідно не накладення штрафу.

Отже, незважаючи на те, що у 2020 році Державна аудиторська служба отримала можливість самостійно накладати адміністративні стягнення на осіб, винних у правопорушеннях за статтею 164-14 КУпАП, законодавець не передбачив у Законі дієвого інструменту реалізації такої можливості, водночас надавши добросовісним замовникам самостійно усунути порушення, які виявив орган державного фінансового контролю, без настання для себе негативних наслідків у вигляді притягнення до адміністративної відповідальності та початку перевірок закупівель, з виїздом аудиторів за місцезнаходженням замовника [5, с. 80].

Протоколи від імені органів державного фінансового контролю відповідно до статті 255 КУпАП за встановленою формою мають право складати уповноважені на те посадові особи органів державного фінансового контролю [15].

Проблемним питанням вважаємо часті ситуації недопуску до перевірок та ревізій органів державного фінансового контролю, що призводить до неможливості перевірити законність витрачання бюджетних коштів. Варто зазначити, що діюче законодавство передбачає адміністративну відповідальність за перешкоджання працівникам органів державного фінансового контролю у проведенні ревізій та перевірок у розмірі від восьми до п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (стаття 164² КУпАП) [11]. Вочевидь, що такий штраф не є фактором стримування таких протиправних дій.

У зв'язку з цим Верховною Радою України у 2023 році були внесені зміни до Кримінального кодексу України, відповідно до яких невиконання службовою особою законних вимог органу державного фінансового контролю, Рахункової палати, члена Рахункової палати, створення штучних перешкод у їх роботі, надання їм завідомо неправдивої інформації караються штрафом від ста до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років (стаття 351¹ КК України) [12].

Також законодавством передбачено право одержувати від державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій усіх форм власності, інших юридичних осіб та їх посадових осіб,

фізичних осіб – підприємців інформацію, документи і матеріали, необхідні для виконання покладених на нього завдань [17]. Тому відповідно ненадання на вимогу органу державного фінансового контролю необхідних матеріалів теж може бути невиконанням законних вимог.

Вважаємо за необхідне привернути увагу до окремих недоліків такого правового регулювання. Зокрема, формування підстави адміністративної відповідальності «перешкоджання працівникам органів державного фінансового контролю» є подібним з підставою для застосування кримінальної відповідальності «створення штучних перешкод у їх роботі», що може призвести до різної практики застосування окреслених видів відповідальності і, як наслідок, оскарження актів органів державного фінансового контролю.

Разом з тим вбачаємо дискусійною норму щодо криміналізації окреслених вище діянь. Як випливає з аналізу адміністративного законодавства, за невиконання вимог більшості державних органів передбачена адміністративна відповідальність. Тому кримінальна відповідальність за невиконання вимог органів державного фінансового контролю дисонує та виглядає нелогічною. З огляду на зазначене, вважаємо більш доцільним збільшення розміру штрафної санкції за таке порушення, але в межах адміністративної відповідальності.

Таким чином, дослідження методів адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю в Україні надало змогу підсумувати, що наразі відсутня єдина структурована система методів діяльності державних органів, що свідчить про недоліки організації процесу контролю та може знижувати його результативність.

В результаті дослідження комплексно розглянуто наукове розуміння поняття «методів адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю» у контексті визначення поняття «методів державного фінансового контролю».

Обґрунтовано визначення методу адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю – сукупність прийомів (способів) впливу

органів державного фінансового контролю при здійсненні контрольних функцій на підконтрольні об'єкти, що застосовуються у визначених законодавством межах у формі заборон, зобов'язань і дозволів для учасників фінансових правовідносин з метою дотримання ними фінансової дисципліни у сфері обігу бюджетних коштів та збереження державних фінансових ресурсів.

Виокремлено ознаки методів адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю: застосовуються для забезпечення режиму законності та фінансової дисципліни при здійсненні операцій з бюджетними коштами; спрямовані на запобігання та припинення правопорушень в фінансовій сфері; відображають державно-владний характер органів фінансового контролю на підконтрольні об'єкти; застосовуються у визначених законодавством межах; впливають на поведінку чи процес; застосовуються задля досягнення певного результату, а саме дотримання учасниками фінансової дисципліни у сфері обігу бюджетних коштів та збереження державних фінансових ресурсів.

Запропоновано методи адміністративно-юрисдикційної діяльності розмежовувати за наступними критеріями:

1) залежні від суб'єктів реалізації (методи, притаманні органам загальної компетенції; методи, що застосовуються органами спеціальної компетенції, що зумовлене взаємообумовленістю державного регулювання сфери фінансового контролю);

2) за функціональним змістом та цілями застосування (спрямовані на припинення протиправної поведінки; спрямовані на застосування до винних осіб заходів відповідальності; спрямовані на виявлення та усунення причин та умов, що сприяли вчиненню фінансового правопорушення; спрямовані на попередження фінансових правопорушень);

3) за видом владного впливу (диспозитивний; імперативний).

У ході проведеного дослідження перспективним є подальше вивчення форм адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Адміністративне право України: підручник / за заг. ред. д. ю. н., проф. Т.О. Коломоєць. Київ: Істина, 2008. 457 с.
2. Адміністративне право України: підручник/за заг.ред. проф. Ю.П. Битяка. Харків: Право, 2003. 576 с.
3. Адміністративно-юрисдикційна діяльність Національної поліції України: Навч. посібник / За заг. ред. заслуженого юриста України В.А. Глуховері. Дніпро: Дніпро. держ. ун-т внутр. справ, 2016. 264 с.
4. Андрієвський К.В. Деякі особливості методу правового регулювання у податковому праві України. Правовий вісник Української академії банківської справи. 2013. № 1 (8). С. 25–30.
5. Бірта Г.О., Бургу Ю.Г. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
6. Бойко В.С., Петренко Г.О. Щодо повноважень органів державного фінансового контролю у сфері публічних закупівель. Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. 2022. С. 77–82.
7. Бортняк В.А. Форми і методи здійснення фінансового контролю в Україні. Академічні візії. 2022. №13. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/98>
8. Гребень С. Є. Види, форми та методи державного фінансового контролю: сутність та принципи відмінності. Інвестиції: практика та досвід. № 22. 2017. С. 103–108.
9. Гронський С. В. Щодо методів взаємодії Державної прикордонної служби України з іншими правоохоронними органами. Форум права. 2014. № 1. С. 130–135.
10. Гулько В. В. Реформування системи державного фінансового контролю в Україні в контексті євроінтеграційних процесів : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Київ, 2012. 210 с.
11. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10>
12. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
13. Нестеренко А. С. Методи фінансово-правового регулювання фінансової системи України. Наукові праці НУ ОЮА. 2015. С. 150–158.
14. Прасюк В.М. Адміністративно-правове регулювання державного фінансового контролю в Україні : дис. канд. юр. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2020. 227 с.
15. Про затвердження Порядку оформлення Держаудитслужбою та її міжрегіональними територіальними органами матеріалів про адміністративні правопорушення: Наказ Держаудитслужби від 01.12.2016 № 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1674-16#Text>
16. Про затвердження Положення про відомчі заохочувальні відзнаки Державної аудиторської служби України: Наказ Міністерства фінансів України від 05.04.2021 № 197. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-21#top>
17. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1993 № 2939-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#top>
18. Шатіло В.А. Принципи діяльності державної влади і методи їх здійснення. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Юридичні науки». 2014. № 1(99). С. 66–70.
19. Шашенок Я.В. До питання щодо методів державного фінансового контролю. Правова держава. Випуск 28. С. 527–534.